

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งเน้นในการศึกษาถึง 1) การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย 2) ความสอดคล้องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย กับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ และได้คัดเลือกประชากรที่จะศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงโดยเลือกเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อยประกอบไปด้วย

1. คณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย จำนวน 30 คน
2. นักท่องเที่ยว จำนวน 54 คน
3. ประชาชนในตำบลผาช้างน้อย จำนวน 209 คน

จากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย (ชมรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลผาช้างน้อย, 2544 ข)

- 1.1 กรรมการบริหารโครงการ 8 ฝ่าย จำนวน 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sample) ตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ 8 ฝ่าย คัดเลือกฝ่ายละ 1 คน รวม 8 คน

2. นักท่องเที่ยว ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) จำนวน 54 คน จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวของตำบลผาช้างน้อย ในระหว่างเดือนธันวาคม 2544 – กุมภาพันธ์ 2545

3. ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสำรวจถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนในหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย จำนวน 439 ครัวเรือน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
1.	ใหม่ปางคำ	88
2.	ปางมะโอ	138
3.	ปางคำเหนือ	88
4.	สิบสองพัฒนา	125
	รวม	439 ครัวเรือน

(สถานีอนามัยปางคำ ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา, 2544)

การศึกษาครั้งนี้ สุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดหาจำนวนตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด (Systematic Random) โดยแทนค่าในสูตรของ Taro Yamane (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนประชากรตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น 0.05

จากสูตรข้างต้น เมื่อแทนค่าแล้ว จะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 209 ครัวเรือน

2. เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีประชากรไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสุ่มตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีการคำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร ในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

n_i = จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	จำนวนประชากรตัวอย่าง
ใหม่ป่าคำ	88	42
ปางมะโอ	138	66
ปางคำเหนือ	88	42
สิบสองพัฒนา	125	59
รวม	439	209

3. เมื่อคำนวณจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านแล้ว ผู้ศึกษาจึงสุ่มครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) และให้หัวหน้าครัวเรือนเป็นตัวแทนครัวเรือนที่สุ่มได้

3.2 เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เอกสาร ได้แก่ บันทึกการประชุม สรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

2. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก โดยใช้แบบนำสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ในประเด็น ดังนี้

- บริบทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลผาช้างน้อย แนวทางการจัดการ ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค

- การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการ ประกอบด้วย

- โครงสร้างคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาช้างน้อย

- เส้นทางเดินป่า

- ระเบียบในการปฏิบัติของชมรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลผาช้างน้อย

- อัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการการท่องเที่ยวของตำบลผาช้างน้อย

- การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

- การจัดการการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก

- การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
- การจัดการด้านการส่งเสริมการลงทุน
- การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว
- การจัดการส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว

2. แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูล ในกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยว
ในประเด็น ดังนี้

3.1 ประชาชนในท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลของประชาชนในท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ

3.2 นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านบุคคลของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลผาช้างน้อย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดการการท่องเที่ยวของ
ตำบลผาช้างน้อย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อการได้รับข้อมูลด้านนิเวศ จาก
การท่องเที่ยวในตำบลผาช้างน้อย

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ การจัดการบริการการ
ท่องเที่ยวของตำบลผาช้างน้อย

4. กล้องบันทึกภาพนิ่ง

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษา ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร ได้แก่ บันทึกการประชุม สรุปผลการดำเนินงานของ
หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งลักษณะคำถามของแบบนำสัมภาษณ์เป็นคำถามที่มุ่งหา
วิธีการดำเนินงานการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลผาช้างน้อย ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการ
ดำเนินงาน โดยใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มคณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบล
ผาช้างน้อย

3. การใช้แบบสอบถาม โดยใช้เก็บข้อมูลความคิดเห็นต่อการจัดการและบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อยจากกลุ่มนักท่องเที่ยว และใช้เก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อยจากกลุ่มประชาชนในท้องถิ่น

4. การสำรวจในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของตำบลผาซำน้อย เพื่อที่จะวิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลผาซำน้อย เพื่อเปรียบเทียบกับจัดการตามแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่ได้บททวนมา เป็นฐานในการวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอแนวทางในการจัดการให้เป็นไปตามหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลผาซำน้อย การจัดการ ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อยที่ผ่านมา

2. ความสอดคล้องของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อยกับ แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

2.2 การจัดการการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก

2.3 การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

2.4 การจัดการด้านการส่งเสริมการลงทุน

2.5 การจัดการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว

2.6 การจัดการส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในแต่ละกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์หาความสอดคล้องของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลผาซำน้อยกับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

3. เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนการควบคุมการใช้พื้นที่ของตำบลผาซำน้อย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ